

CONSEIL DE L'EGALITÉ DES CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

MEMORANDUM

2014

INHOUDSOPGAVE

GENDERGELIJKHEID, EEN FUNDAMENTELE BEHOEFTE **I**

1. INLEIDING **1**

2. DE BEHANDELING VAN DE GENDERPROBLEMATIEK EN GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN ALS EEN AFZONDERLIJK BELEIDSTHEMA **1**

3. EEN STERK ENGAGEMENT IN DE REGERINGSVERKLARING OVER DE UITVOERING VAN DE WET INZAKE "GENDERMAINSTREAMING" **2**

NAAR EEN VERSTERKTE IMPACTANALYSE **2**

4. REKENING HOUDEN MET DE ADVIEZEN EN STANDPUNTEN VAN DE RAAD OVER VOLGENDE THEMA'S **3**

4.1. ECONOMIE **3**

4.1.1. WERKGELEGENHEID **3**

A. WELKE PROBLEMEN ZIJN ER OP DIT MOMENT OP DE ARBEIDSMARKT? **3**

 Werkgelegenheid **3**

 Combinatie gezin – arbeid? **4**

B. GELIJK LOON VOOR VROUWEN EN MANNEN **5**

4.1.2. SOCIALE ZEKERHEID **8**

A. INDIVIDUALISEREN VAN DE SOCIALEZEKERHEIDSRECHTEN **8**

B. PENSIOENEN **8**

C. VERZEKERING GEZONDHEIDSZORG **11**

D. VERZEKERINGEN EN UITKERINGEN **12**

E. MOEDERSCHAPSVERZEKERING **12**

F. WERKLOOSHEID **13**

4.2. EEN MEER RECHTVAARDIGE EN GELIJKE FISCALITEIT **14**

4.3. GENDER EN BESLUITVORMING: QUOTA **16**

4.3.1. DE SOCIAAL-ECONOMISCHE WERELD **16**

4.3.2. DE FEDERALE OVERHEID **17**

4.4. GEWELD **18**

4.4.1. PUBLIEKE KOST VAN PARTNERGEWELD **18**

4.4.2. DE STRIJD TEGEN PARTNERGEWELD **18**

A. VERDRAG VAN ISTANBUL **19**

B. Het Nationaal Actieplan (PAN) **19**

 C. Omzendbrief betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld
 (COL4/2006) **19**

4.4.3. GEWELD EN GEZONDHEID **20**

4.4.4. GEWELD, PESTERIJEN EN ONGEWENST SEKSUEEL GEDRAG OP HET WERK **20**

4.5. WELZIJN **20**

4.5.1. EENOUDERGEZINNEN **21**

4.5.2. OUDEREN	21
4.6. EUROPESE EN INTERNATIONALE DIMENSIES	22
4.6.1. VERDRAG VAN INSTANBUL	22
4.6.2. DE TOEPASSING VAN RESOLUTIE 1325	22
<u>5. TOEKOMSTIGE WERKING VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN</u>	<u>23</u>

GENDERGELIJKHEID, EEN FUNDAMENTELE BEHOEFTE

De wet van 12 januari 2007 tot integratie van de genderdimensie verplicht elke nieuwe regering bij haar regeringsverklaring de strategische doelstellingen te definiëren die zij wil verwezenlijken tijdens de legislatuur. Dit betekent de integratie van de genderdimensie in het geheel van de beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen of acties met het oog op het voorkomen of corrigeren van eventuele ongelijkheden tussen vrouwen en mannen.

De regering heeft als een essentiële taak om te strijden tegen alle vormen van discriminatie. De Raad wil wijzen op de bijzondere aard van de ongelijkheden en discriminaties die vrouwen treffen. Discriminatie op grond van het geslacht is immers fundamenteel verschillend van andere vormen van discriminatie aangezien vrouwen geen minderheidsgroep vormen. Discriminatie op grond van geslacht treft een ruime groep en heeft een transversaal karakter. Een speciaal beleid inzake gelijke kansen voor mannen en vrouwen blijft dus absoluut noodzakelijk.

De Raad vraagt bijgevolg aandacht voor zijn toekomstige werking. Ondanks zijn beperkt budget, heeft hij zich steeds ingespannen om adviezen uit te brengen over een zo ruim mogelijke waaier van onderwerpen (zie hieronder enkele belangrijke aanbevelingen) aangaande het gelijke kansenbeleid voor mannen en vrouwen. Niet alleen zijn unieke samenstelling, maar vooral zijn onafhankelijke positie stelt de Raad in staat deze adviezen uit te brengen die uitgebreid besproken werden door de verschillende belanghebbenden.

Werkgelegenheid

Ondanks vele inspanningen in het domein van gelijke kansen blijven de verschillen tussen mannen en vrouwen op vlak van werkgelegenheid, activiteitsgraad, bezoldiging en vertegenwoordiging hardnekkig voortbestaan. De Raad stelt daarom een aantal prioriteiten voor.

- wij vragen een gericht actief werkgelegenheidsbeleid om vrouwen aan een job te helpen om het streefdoel van een participatiegraad van 75% te halen tegen 2020.
- wij wijzen op het belang van kwalitatieve arbeid omdat preciaire arbeid, verplicht deeltijds werken, tijdelijke contracten en flexibele werknemersvriendelijke uren alleen maar leiden tot een lagere participatiegraad bij vrouwen.

Sociale zekerheid

Binnen de sociale zekerheid bestaat er nog steeds een discriminatie tussen mannen en vrouwen die voortvloeit uit het verschil tussen de directe rechten verkregen door de professionele arbeid en de afgeleide rechten verworven door het huwelijk of de samenwoning of andere familiale lasten. De Raad vraagt dus dat de toekomstige regering voorstellen voorlegt met het oog op de geleidelijke individualisering van de sociale uitkeringen.

De Raad vraagt aan de volgende regering om haar initiatieven tot vermindering van de persoonlijke kost van de gezondheidszorg te versterken, die ondanks de terugbetaling door de sociale zekerheid, ten laste blijft van de zieken.

Pensioenen

De Raad herhaalt dat de krachtens het 'Generatiepact' aangenomen maatregelen niet werden onderworpen aan een genderanalyse. Zo is het begrip 'zware arbeid' nog steeds niet aangepast opdat bepaalde door vrouwen uitgevoerde inspannende activiteiten eveneens als 'zware arbeid' erkend worden en in aanmerking komen voor de versoepelingen van de pensioenleeftijd. Hetzelfde geldt voor de versoepelingen voor 'lange loopbanen'. Ook de meer voordelige voorwaarden waarvan mensen met 'lange loopbanen' kunnen genieten zijn al te zelden van toepassing op vrouwen.

Fiscaliteit

De Raad vraagt een analyse van de impact van de berekening van de belasting op de inkomens van vrouwen en mannen zowel als alleenstaande als in koppverband, inclusief de impact van de fiscale voordelen: huwelijksquotiënt, aftrekbare bestedingen, belastingverminderingen, belastingkredieten;

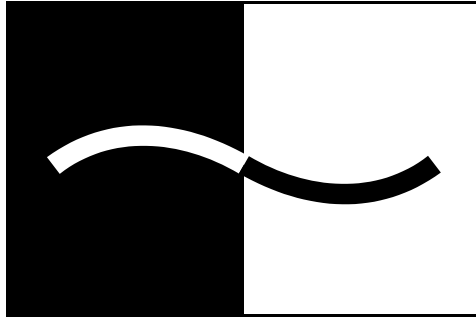
Geweld op vrouwen

De Raad vraagt de volgende regering om het Verdrag van Istanbul zo snel mogelijk te ratificeren en om het nieuwe meerjarige nationaal actieplan uit te voeren, door erop toe te zien dat dit gepaard gaat met een gepaste financiële bijdrage, door een krachtvolle ondersteuning van de maatregelen ervan en door zich te engageren om het, op termijn, te versterken met nieuwe acties die bijdragen tot de doeltreffende bestrijding van gendergerelateerd geweld.

Dubbel kwetsbare groepen

De eenoudergezinnen vormen een zeer heterogeen geheel wat betreft hun vroegere burgerlijke staat, de gezinslasten en het 'gender' van het éénouderschap. Vrouwen vormen de grote meerderheid van de eenoudergezinnen. Deze alleenstaande moeders kennen een minder gunstige werkzaamheidsgraad, loon, sterftcijfer dan niet-alleenstaande vrouwen en alleenstaande vaders.

De groep van ouderen boven de 65 bestaat voor de meerderheid uit vrouwen. Bijna 40% van hen bevindt zich onder de individuele armoedegrens. Vanaf de leeftijd van 50 wordt meer dan de helft van de vrouwen financieel afhankelijk. De kloof tussen de rustpensioenen van vrouwen en van mannen bedraagt meer dan 24%.

CONSEIL DE L'EGALITÉ DES CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

BIJLAGE
MEMORANDUM 2014

1. INLEIDING

De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen is een federaal adviesorgaan, bevoegd om adviezen uit te brengen over de verschillende facetten van de problematiek van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen. Als dusdanig werkt de Raad mee aan de realisatie van de feitelijke gelijkheid van mannen en vrouwen en aan het wegwerken van de directe en indirecte discriminaties.

De Raad zet de missie verder van de voormalige Commissie Vrouwenarbeid en de voormalige Emancipatieraad, waarvan hij de bevoegdheden overnam. De Raad heeft zich sinds zijn oprichting in 1993 beziggehouden met het opstellen van een overzicht van de obstakels die de wettelijke, reglementaire en feitelijke tenuitvoerlegging van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen in de weg staan.

De Raad bestaat uit vertegenwoordigers van de sociale partners, de verenigingswereld, de democratische partijen en van sommige federale ministeries. De werkzaamheden die hij verricht en de adviezen die hij uitbrengt, vormen dan ook een weerspiegeling van de mening van een heel ruim platform van vertegenwoordigers van de voornaamste potentiële actoren in onze maatschappij op het vlak van gelijke kansen voor mannen en vrouwen.

Aan de vooravond van de vorming van een regering, wil de Raad kennis geven van de prioriteiten die hij voor de komende legislatuur wenst aangenomen te zien.

2. DE BEHANDELING VAN DE GENDERPROBLEMATIEK EN GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN ALS EEN AFZONDERLIJK BELEIDSTHEMA

De regering heeft als een essentiële taak om te strijden tegen alle vormen van discriminatie. De Raad wil wijzen op de bijzondere aard van de ongelijkheden en discriminaties die vrouwen treffen. Discriminatie op grond van het geslacht is immers fundamenteel verschillend van andere vormen van discriminatie aangezien vrouwen geen minderheidsgroep vormen. Discriminatie op grond van geslacht treft een ruime groep en heeft een transversaal karakter. Een speciaal beleid inzake gelijke kansen voor mannen en vrouwen blijft dus absoluut noodzakelijk.

Op 10 mei 2007 werden drie antidiscriminatie wetten uitgevaardigd. Geslacht als discriminatiegrond wordt aangepakt via een specifieke wet die de wet van 7 mei 1999 over de gelijke behandeling van mannen en vrouwen vervangt. Hiermee erkennen de wetgevende en uitvoerende machten het belang en de specificiteit van de benadering van discriminatie in termen van “gender”. De Raad acht het dan ook fundamenteel om nog steeds een afzonderlijk beleid ter zake te voeren.

De Raad dringt er daarom op aan dat de portefeuille ‘gelijke kansen voor mannen en vrouwen’ bij de komende regeringsvorming, als een volwaardige portefeuille wordt ondergebracht bij een minister en dat deze minister zou worden toegevoegd aan de Eerste Minister of minstens aan een Vice-Eerste Minister en dat deze in elk geval deel zou uitmaken van de Kern.

3. EEN STERK ENGAGEMENT IN DE REGERINGSVERKLARING OVER DE UITVOERING VAN DE WET INZAKE “GENDERMAINSTREAMING”

De wet van 12 januari 2007 tot integratie van de genderdimensie verplicht elke nieuwe regering bij haar regeringsverklaring de strategische doelstellingen te definiëren die zij wil verwezenlijken tijdens de legislatuur. Dit betekent de integratie van de genderdimensie in het geheel van de beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen of acties met het oog op het voorkomen of corrigeren van eventuele ongelijkheden tussen vrouwen en mannen.

De Raad vraagt de aanneming van de uitvoeringsmaatregelen van de wet, onder meer de evaluatie van het beleid in het tussentijds verslag en het eindverslag bestemd voor de federale kamers. De Raad vraagt om hier concrete verwijzingen over op te nemen in de komende regeringsverklaring.

NAAR EEN VERSTERKTE IMPACTANALYSE

De wet van 15 december 2013 houdende diverse bepalingen inzake administratieve vereenvoudiging heeft in de federale regelgeving een verplichting ingevoerd tot het uitvoeren van een impactanalyse van alle ontwerpen van regelgeving die worden voorgelegd aan de Ministerraad, voorafgaand aan de beslissing.

In deze geïntegreerde impactanalyse bevindt zich ook een luik met betrekking tot de gelijkheid van vrouwen en mannen die het artikel 3 van de ‘gendermainstreamingwet’ van 12 januari 2007¹ uitvoert. Sinds 1 januari 2014 moeten alle ontwerpen van de regering, die aan de Ministerraad moeten voorgelegd worden, aan een ‘gendertest’ onderworpen worden. De geïntegreerde impactanalyses kunnen op aanvraag geverifieerd worden door een Impactanalysecomité dat zich volledig onafhankelijk kan uitspreken. Ze worden gepubliceerd op de website van de Dienst Administratieve Vereenvoudiging en in de parlementaire stukken voor wat betreft de wetsontwerpen. Elk jaar moeten alle thema’s aan een algemene evaluatie onderworpen worden.

De Raad vraagt dat de nagestreefde doelstelling van de ondersteuning van de besluitvorming op grond van de criteria betreffende anticipatie, kwaliteit en transparantie beter wordt vervuld, in het bijzonder door:

- meer te anticiperen op het proces van de uitvoering van een genderimpactanalyse teneinde het potentieel van de collectieve denkoefening te maximaliseren;
- de impactanalyse systematisch voor te leggen aan het Impactanalysecomité en de ministers aan te zetten om de hulp ervan in te roepen teneinde de toegevoegde waarde ervan te verzekeren;

¹ Wet van 12 januari 2007 strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de genderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen.

- systematisch tijdig het advies van de Raad te vragen over de ontwerpen van regelgeving waarvan kan worden vermoed dat ze een verschillende impact hebben op vrouwen en mannen, opdat hij de meningen van zijn leden kan verzamelen;
- de uitgevoerde impactanalyses samen met de adviesaanvraag te bezorgen aan de adviesorganen;
- de minister bevoegd voor de gelijkheid van mannen en vrouwen te verzoeken om zijn of haar collega's te interpellieren als een ontwerp van regelgeving schadelijk is voor de gelijkheid;

4. REKENING HOUDEN MET DE ADVIEZEN EN STANDPUNTEN VAN DE RAAD OVER VOLGENDE THEMA'S

4.1. ECONOMIE

4.1.1. WERKGELEGENHEID

A. WELKE PROBLEMEN ZIJN ER OP DIT MOMENT OP DE ARBEIDSMARKT?²

Ondanks vele inspanningen in het domein van gelijke kansen blijven de verschillen tussen mannen en vrouwen op vlak van werkgelegenheid, activiteitsgraad, bezoldiging en vertegenwoordiging hardnekkig voortbestaan. De Raad stelt daarom een aantal prioriteiten voor. De realisatie hiervan vraagt engagementen op verschillende niveaus: de regering, haar ministers en de sociale partners.

Werkgelegenheid

Op het niveau van de Europese Unie (EU) is de werkgelegenheidsgraad eind 2013 gestabiliseerd voor mannen tot 75% terwijl deze van de vrouwen er licht op vooruit ging tot 63%. De gendergap in de werkgelegenheid in België is 9% (72% mannen, 63% vrouwen). Ook de gendersegregatie op de arbeidsmarkt blijft aanhouden. Slechts 16% van alle jobs zijn gemengde functies (waar het deel van mannen en vrouwen tussen 40% en 60% is).³

Binnen het sociaal economisch beleid van de nieuwe regering zal een actief arbeidsmarktbeleid een belangrijke hefboom zijn om vrouwen aan een job te helpen om het streefdoel van 75% participatiegraad te halen tegen 2020. Staats- en regeringsleiders van de Europese Unie hebben er zich toe verbonden om dit streefdoel te bereiken tegen 2020. Dit vraagt een gericht arbeidsmarktbeleid voor werkzoekende en werkloze vrouwen, vooral voor alleenstaande vrouwen, migrante vrouwen en oudere vrouwen boven de 50 jaar.

De beroepskeuzes in onderwijs en opleiding zijn determinerend voor de loopbaan en vormen de kiem voor de segregatie op de arbeidsmarkt. Vandaar dat onderwijs en opleiding de prioriteit bij uitstek blijft.

² Advies nr. 100 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen naar aanleiding van het debat over het loopbaaneinde, goedgekeurd door de Raad van de Gelijke Kansen op 14 oktober 2005.

³ Report on Progress on Equality between women and men in 2013 (COM(2014) 142 final-14/04/2014)

Eens op de arbeidsmarkt moet de kern van het beleid van de arbeidsbemiddelingsdiensten bestaan uit: het helpen bij de inspanningen van de werkzoekende, individuele actieplannen waar nodig en een persoonlijke benadering.

Het aanbieden van trainingen voor performante vaardigheden en een effectief recht op levenslang leren en vorming moeten de bestaande kwalificaties van vrouwen verder aanvullen zodat een “zogenaamd” gebrek aan de vereiste kwalificaties geen excuus vormt om de toegang tot de arbeidsmarkt te bemoeilijken. De sociale partners moeten betrokken worden bij het uittekenen van een actief arbeidsmarktbeleid. Na de voltooiing van de zesde staatshervorming krijgen de deelregeringen de volledige werkgelegenheidsbevoegdheid.

De kwaliteit van de arbeid blijft het belangrijkste. Het aantal gecreëerde banen is geen goede indicator voor economisch succes. Precaire banen brengen geen stabiele werkgelegenheid, ze vormen geen middel om uit de armoede te komen en bieden geen mogelijkheden tot opwaartse arbeidsmobiliteit.

De Raad vraagt een gericht actief werkgelegenheidsbeleid om vrouwen aan een job te helpen om het streefdoel van een participatiegraad van 75% te halen tegen 2020. Recht op vorming en op kwalitatieve arbeid vormen een cruciale rol bij het uitstippelen van het beleid. De Raad wijst op het belang van kwalitatieve arbeid omdat preciaire arbeid, verplicht deeltijds werken, tijdelijke contracten en flexibele werknemersvriendelijke uren alleen maar leiden tot een lagere participatiegraad bij vrouwen. Het concretiseren van het engagement om de doelstelling van 75% te bereiken moet een geïntegreerd deel vormen van het Nationaal Hervormingsprogramma dat de Regering jaarlijks moeten opstellen voor de Europese Commissie in het kader van het Europees semester.

Combinatie gezin – arbeid?⁴

De Raad pleit voor een verdere uitbouw van kinderopvangmogelijkheden, tijdskrediet en andere gezinsondersteunende dienstverlening om de combinatie tussen gezin en arbeid aanzienlijk te verbeteren, zowel voor vrouwen als voor mannen. Meer vrouwen aan het werk impliceert immers meer aandacht vanuit het beleid voor de zorgarbeid. Er moeten maatregelen getroffen worden om vaders aan te moedigen meer tijd voor zorg op te nemen. Een evenwichtige taakverdeling geeft vrouwen immers de mogelijkheid om meer uren buitenshuis te (blijven) werken. Zoals gesteld in zijn advies nr. 87⁵ vraagt de Raad een transversaal beleid ten behoeve van gezinnen.

⁴ Advies nr. 84 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 1 oktober 2004 betreffende de verlopen ter bevordering van de combinatie gezins- en beroepsleven.

⁵ Advies nr. 87 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 1 oktober 2004 betreffende de verdeling van de gezinslasten en betaalde arbeid tussen mannen en vrouwen binnen het gezin en de samenleving.

B. GELIJK LOON VOOR VROUWEN EN MANNEN

Loonkloof

De crisis heeft het wegwerken van de loonkloof doen vertragen. Op het niveau van de Europese Unie (EU) bedraagt deze ongeveer 16,2%⁶. Hier wordt gewezen op de crisis als oorzaak voor het afnemen van de positieve trend naar convergentie die zich sinds 2009 had ingezet. In vergelijking met andere EU-lidstaten doet België het met 10% niet slecht. Als men de loonkloof echter op jaarbasis berekent, en dus meer rekening houdt met het effect van de deeltijdse arbeid waarin de vrouwen oververtegenwoordigd zijn, dan is de kloof veel groter (22%) en neemt deze ook niet af, integendeel, hij blijft hoog de laatste jaren. Maar de loonkloof blijft een hardnekkig en structureel probleem. Ook verschillende soorten onderbrekingen van de loopbaan verklaren een deel van de gender loonkloof terwijl de toekenning van extralegale voordelen de loonkloof vergroot (infra).

De Raad heeft al in zijn advies nr°8⁷ gewezen op de nood aan een facetbeleid met voorstellen voor acties en maatregelen en met accent op de rol van de overheid, sociale partners en ondernemingen.

De Wet van 22 april 2012 ter bestrijding van de loonkloof tussen mannen en vrouwen is een belangrijke stap in de richting van een facetbeleid met maatregelen op verschillende niveaus: interprofessioneel-, sectoraal- en ondernemingsniveau. Helaas vallen kleine ondernemingen niet onder deze wetgeving.

Op interprofessioneel niveau brengen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad tweemaal per jaar een gezamenlijk verslag uit over de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de loonkosten in België en in de referentielidstaten. Tweejaarlijks omvat dit verslag een analyse van de evolutie van de loonkloof tussen mannen en vrouwen.

Op sectoraal niveau wordt een verplichting ingevoerd om maatregelen ter bestrijding van de loonkloof te onderhandelen en worden collectieve arbeidsovereenkomsten afgesloten, inzonderheid om de systemen betreffende functieclassificatie genderneutraal te maken. De loonkloofwet stelt dat alle functieclassificaties geëvalueerd moeten worden door de Algemene directie van de Collectieve Arbeidsbetrekkingen van de Federale Overheidsdienst Werk, Arbeid en Sociaal Overleg en beschrijft een procedure in het geval van betwisting door het bevoegd Paritair Comité.

⁶ Rapport 2013 van het Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen. Dit Rapport biedt een overzicht van de loonkloof in België. Het wordt opgesteld door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. De cijfers worden verzorgd door de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie en het Federaal Planbureau.

⁷ Advies nr. 8 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 24 mei 1996 over gelijk loon voor mannen en vrouwen.

Op ondernemingsniveau wordt de opdeling volgens geslacht van de loongegevens van werknemers in de sociale balans ingevoerd. Tevens voert men een verplichting in om tweejaarlijks een analyseverslag te maken van de bezoldigingsstructuur in de onderneming. Het analyseverslag wordt opgesteld op basis van een modelformulier en moet een reeks inlichtingen verplicht vermelden (o.a. bezoldiging en extralegale voordelen).⁸ Op de afwezigheid van dergelijk analyserapport staan strafsancities. Kleine ondernemingen van minder dan 50 werknemers vallen niet onder deze verplichting. Op basis van het analyseverslag beslissen de ondernemingsraad of het Comité over de wenselijkheid van het opstellen van een actieplan. Tenslotte voorziet de loonkloofwet de aanwijzing van een bemiddelaar binnen de onderneming die de werkgever zal bijstaan en die de werknemer hoort die meent het voorwerp te zijn van een ongelijke behandeling betreffende verloning op basis van zijn geslacht. In de procedure van een eventueel ontslag van de bemiddelaar door de werkgever, wordt een adviesopdracht toegekend aan de Vaste Commissie van de Raad Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen.

Naar aanleiding van de totstandkoming van de recente wetgevende initiatieven betreft deze Vaste Commissie Arbeid⁹ dat de wet van 22 april 2012 werd goedgekeurd zonder de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen te raadplegen hoewel deze volledig bevoegd is en er ook een opdracht wordt toegekend aan de Vaste Commissie Arbeid van de Raad.

In dit advies heeft de Vast Commissie Arbeid vervolgens gewezen op een aantal leemtes en onduidelijkheden van de wet en heeft ze enkele aanbevelingen geformuleerd over de inhoud van het voorontwerp van Koninklijk besluit. Er werd o.a. gewezen op:

- de kwetsbaarheid van de juridische situatie van de bemiddelaar ten aanzien van de werkgever bij de effectieve uitvoering van zijn opdracht. De bemiddelaar beschikt niet over een juridische bescherming en ook niet over een lokaal om de vertrouwelijkheid van gesprekken te kunnen verzekeren. Tenslotte werd er opgemerkt dat de klachtenprocedure, indien de informele bemiddeling is mislukt, slechts voorziet in het neerleggen van de klacht bij één instantie, nl. de Inspectie van de sociale wetten, terwijl de genderwet¹⁰ in artikel 22§3 Verschillende instanties voorziet voor het neerleggen van klachten.
- De werkne(e)m(st)er die zich tot de bemiddelaar richt, beschikt niet over een bescherming tegen vergelding. Eenvormigheid met gekende procedures van behandeling van klachten is aangewezen zoals bijvoorbeeld bij de preventieadviseur in geval van pesterijen en bij de vertrouwenspersoon in geval van intimidatie.
- De Raad betreft dat de definitieve teksten van de Koninklijke Besluiten van 25 april 2014 geen uitsluitel hebben gebracht over de gemelde problemen. Tevens wijst de

⁸ Koninklijk besluit van 25 april 2014 betreffende het analyseverslag van de bezoldigingsstructuur van de werknemers

⁹ Advies nr. 3 van 18 september 2013 van de Vaste Commissie Arbeid van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen, met betrekking tot het voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de bemiddelaar in het kader van de bestrijding van de loonkloof tussen mannen en vrouwen

¹⁰ Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen.

Raad op de nood aan vorming voor ondernemingen en voor bemiddelaars, om een deskundigheid te verwerven voor onder meer het opstellen en evalueren van het analyseverslag, het actieplan en de voortgangsrapportage.

De Raad vraagt de volgende regering om de wet van 22 april 2012 en de uitvoeringsbesluiten aan te passen en de juridische situatie te regelen van de bemiddelaar en de bescherming van de werkne(e)m(st)er die zich tot de bemiddelaar richt, zodat de wet effectief kan worden toegepast. In de onmiddellijke toekomst zijn een aangepaste vorming en begeleiding, met hieraan een financiële ondersteuning gekoppeld, een noodzaak om deze wet goed te kunnen toepassen.

Extralegale voordelen

Uit onderzoek¹¹ blijkt dat vrouwen minder dan mannen genieten van extralegale voordelen. Het verschil tussen mannen en vrouwen is het grootst bij bedrijfswagens en de tankkaart. Maatschappelijk gezien is vooral het verschil in socialezekerheidsvoordelen frappant. Mannen maken meer dan vrouwen kans op deelname aan een pensioenplan of groepsverzekering en op een extra ziekte- of hospitalisatieverzekering.

Vrouwen genieten dus minder dan mannen van extralegale voordelen. Door de waarde van de voordelen te ramen en uit te drukken in euro, blijken de genderverschillen voor extralegale voordelen de loonkloof verder te verbreden. De enquête naar de inkomens en levensomstandigheden van de Europese Unie (EU-SILC) raamt de waarde van het niet-cash bruto jaarinkomen (zoals een bedrijfswagen of maaltijdcheques) in 2006 op gemiddeld 308 euro. Het verschil tussen mannen en vrouwen is aanzienlijk: voor mannen zijn de ontvangen non-cash voordelen geraamd op gemiddeld 373 euro per jaar, voor vrouwen komt de raming niet hoger dan 184 euro per jaar. De genderkloof van 50,67% voor niet-cash inkomen is uitermate breed.

De Raad vraagt met aandrang om het aspect van de extralegale voordelen op te nemen in de globale bestrijding van de gender loonkloof. Verfijning en accurate cijfergegevens kunnen de problematiek uitdiepen. Bewustmaking van alle instanties en organisaties van het verschil bij de toekenning van extralegale voordelen tussen mannen en vrouwen kan een cruciale rol spelen bij onderhandelingen op interprofessioneel, sectoraal en ondernemingsniveau.

11 Genderloonverschillen in België (2009) Een onderzoek naar: de kans verhouding bij de toekenning van extralegale voordelen; de aspiraties betreffende de samenstelling van de loonkorf; de invloed van loopbaanonderbreking op de loonkloof. K.U.Leuven, HIVA en Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen - In opdracht van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen

4.1.2. SOCIALE ZEKERHEID

A. INDIVIDUALISEREN VAN DE SOCIALEZEKERHEIDSRECHTEN

Hoewel deze eis al dateert van 25 jaar geleden is ze nog steeds actueel. De Raad wilt dat de sociale bijdragen geïndividualiseerd worden aangezien ze gebaseerd worden op het individuele loon. De sociale uitkeringen houden, echter, rekening met bepaalde familiale lasten. Dit verschil creëert, zeker tussen mannen en vrouwen, een discriminatie die voortvloeit uit het verschil tussen de directe rechten verkregen door de professionele arbeid en de afgeleide rechten verworven door het huwelijk of de samenwoning of andere familiale lasten.

In bepaalde gevallen, ervaren werknemers een vermindering of zelfs een verlies van hun directe rechten aangezien ze getrouwd of samenwonend zijn (in werkloosheid en invaliditeit zijn vrouwen de voornaamste slachtoffers). In andere gevallen kan de eigenaar van deze directe rechten gratis een reeks afgeleide rechten openen aangezien hij een echt(en) of samenwonende ten laste heeft of had (gezinspensioenen, echtscheidingspensioenen, overlevingspensioenen en gezondheidszorgverzekering).

Deze afgeleide rechten komen voornamelijk ten goede aan de mannen bij wie een volwassen vrouw ten laste is. Het bedrag van deze indirecte discriminatie werd geschat op ongeveer een kwart van de gezamenlijke uitgaven van de sociale zekerheid, of op 33% van de uitgaven binnen de tak van de pensioenen. Daarbij komt nog dat een groot aantal werkenden (de meerderheid ervan vrouwen) bijdragen aan 'verloren fondsen' wanneer het recht op uitkeringen al geopend werd door de andere ouder (bijdragen voor de kinderbijslag) of zonder bijkomende bijdragen zou kunnen geopend worden door het andere lid van het koppel (verzekering gezondheidszorgen) of ten slotte opgegeven wordt ten gunste van het recht dat voortkomt uit het huwelijk (gezinsbedrag).

De Raad vraagt dus dat de toekomstige regering voorstellen voorlegt met het oog op de geleidelijke (bijvoorbeeld met leeftijdscohorten) individualisering van de sociale uitkeringen om zo het aandeel van de rechtstreekse contributieve rechten te verhogen en die van de niet-contributieve rechten te verkleinen met behoud van de huidige verworven rechten.

B. PENSIOENEN

De Raad herhaalt dat de krachtens het 'Generatiepact' aangenomen maatregelen niet werden onderworpen aan een genderanalyse.¹² Zo is het begrip 'zware arbeid' nog steeds niet aangepast opdat bepaalde door vrouwen uitgevoerde inspannende activiteiten eveneens als 'zware arbeid' erkend worden en in aanmerking komen voor de versoepelingen van de pensioenleeftijd. Hetzelfde geldt voor de versoepelingen voor 'lange loopbanen'.

Ook de meer voordelige voorwaarden waarvan mensen met 'lange loopbanen' kunnen genieten zijn al te zelden van toepassing op vrouwen. Bij 'deeltijdse arbeid' wordt men

¹² Advies nr. 110 van de vaste commissie arbeid en commissie sociale zekerheid over de uitvoering van het generatiepact wat betreft het brugpensioen en het wettelijk pensioen: anciënniteitsvereisten, gelijkgestelde periodes, invulling van het begrip zware arbeid, goedgekeurd door de Raad op 13 oktober 2006.

geconfronteerd met de administratieve praktijk van de ‘compressie’ van deeltijdse arbeid in voltijdse equivalenten, waardoor alle deeltijds werkende vrouwen niet aan de vereiste voorwaarden voldoen. Deze ‘compressie’ gaat in tegen de wetgeving op de deeltijdse arbeid, die elke discriminatie tegenover voltijds werk verbiedt.

De Raad vraagt dus dat de volgende regering een einde zou maken aan deze praktijk in de tak van de pensioenen én de werkloosheid.

Verwijzend naar zijn advies nr. 130¹³ vraagt de Raad om het pensioenbedrag op basis van **directe rechten** (verworven door arbeid en gelijkgestelde periodes) **geleidelijk op te trekken** om snel tot een individuele vervangingsgraad van 75% van het basisinkomen te komen op basis van de vijftientig best betaalde jaren. Deze verhoging zou het mogelijk maken om tegelijkertijd komaf te maken met het gezinstarief. Hij vraagt ook om de geleidelijke opheffing van een ander afgeleid recht (nl. het echtscheidingspensioen) en over te gaan tot een verdeling van het overlevingspensioen tussen de opeenvolgende echtgenoten van de overleden huwelijkspartner en dit evenredig met de jaren van hun huwelijk, wat niet voorzien is in de huidige hervorming.

Hoewel het gerechtvaardigd lijkt om carrières van vijfenveertig jaar (zowel gewerkt als gelijkgesteld) te promoten, is het echter niet billijk om de gewerkte jaren vóór de leeftijd van twintig jaar niet mee te tellen. De Raad vraagt dus dat voor de **berekening van het pensioenbedrag ook deze jaren in aanmerking worden genomen**.

Wat betreft het openen van het recht op het overlevingspensioen van ambtenaren van de overheidsdiensten herhaalt de Raad¹⁴ dat het altijd noodzakelijk is om de **periode van wettelijk samenwonen onmiddellijk voorafgaand aan het huwelijk in aanmerking** te nemen om de termijn die recht geeft op het overlevingspensioen te bepalen.

In datzelfde advies is de Raad, wat betreft de nieuwe wet op de overgangsuitkering, van mening dat het niet in aanmerking nemen van het **vakantiegeld in het bedrag van de overgangsuitkering** het idee ontkracht dat de overgangsuitkering gelijk zou zijn aan het bedrag van het overlevingspensioen.

Het **overlevingspensioen** van de ambtenaren van de overheidsdiensten **moet onder de opeenvolgende echtgenoten (man of vrouw) verdeeld worden** in verhouding tot het aantal jaren huwelijk met de overledene. Er moeten meerdere wettelijke en administratieve aanpassingen doorgevoerd worden voor de rechtvaardige toepassing van dit .

¹³ Advies nr. 130 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 10 december 2010, betreffende de individualisering van de rechten in de tak van de pensioenen van bezoldigde werknemers met het oog op de toepassing van de gelijke behandeling van mannen en vrouwen.

¹⁴ Advies nr. 143 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 21 maart 2014, betreffende een voorontwerp van wet “tot wijziging van de wetgeving betreffende de overlevingspensioenen van de overheidssector”

Hoewel de Raad de noodzaak van het versterken van de eerste pensioenpijler benadrukt, herhaalt hij evenwel dat de tweede pijler in geen geval directe of indirecte discriminaties tussen mannen en vrouwen mag mogelijk maken. Hij herinnert daarbij aan zijn advies nr. 77¹⁵, waarin hij de aandacht van de regering vestigt op de indirecte, feitelijke of verwachte discriminaties door de toepassing van de wet van 28 april 2003¹⁶.

Eén van de indirecte discriminaties bevindt zich in het ‘toepassingsgebied’ van de wet. Het verplicht de werkgevers niet tot het zelf organiseren van een aanvullend pensioen voor hun werknemers. Als gevolg daarvan passen de sterkste (grote ondernemingen) en de meest mannelijke sectoren (metaal, bouw, auto...) de wetgeving toe, terwijl de kleinere ondernemingen (kmo's) en/of de meest vrouwelijke sectoren (persoonlijke dienstverlening, schoonmaaksector...) dit niet doen.

De Raad vraagt de veralgemening van de tweede pijler door deze te verplichten. Hij vraagt om de jaarlijkse publicatie van de gegevens over de pensioenen van de tweede pijler, uit te splitsen naar geslacht en met een onderscheid tussen rechtstreekse en afgeleide rechten.

Wat betreft de gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot goederen en diensten¹⁷, herhaalt de Raad¹⁸ het belang van het arrest *Test-Aankoop* van het Grondwettelijk Hof en het arrest van 1 maart 2011 van het Hof van Justitie van de Europese Unie in de zaak C-236/09 *Test-Aankoop*, waarin het gebruik van geslacht specifieke actuariële factoren in het domein van de verzekeringen als discriminerend wordt beschouwd.

De Raad vraagt dat de regering de Commissie voor bank-, financie- en assurantiewezen (CBFA) (tegenwoordig de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA)) opdraagt om erover te waken dat geen enkele verzekeringsmaatschappij gebruik maakt van geslachtsspecifieke actuariële factoren om het bedrag van de premies te wijzigen en om het Koninklijk Besluit van 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 aan te passen.

¹⁵ Advies nr. 77 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 17 oktober 2003, betreffende de aanvullende pensioenen

¹⁶ Wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid

¹⁷ Richtlijn 2004/113/EG van de Raad van de Europese Unie van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot het aanbod van goederen en diensten.

¹⁸ Advies nr. 131 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en vrouwen van 14 december 2012, betreffende de gevolgen van het arrest *Test-aankoop* van het Hof van Justitie

C. VERZEKERING GEZONDHEIDSZORG

De Raad vraagt aan de volgende regering om haar initiatieven tot vermindering van de persoonlijke kost van de gezondheidszorg te versterken, die ondanks de terugbetaling door de sociale zekerheid, ten laste blijft van de zieken.

Tot nu toe zijn de methoden die gebruikt worden om de kosten te verminderen op meerdere vlakken betwistbaar.

Ten eerste wordt de toekenning van de terugbetaling van het remgeld aan verzekerden uit een bescheiden socio-economische omgeving (het BIM, vanaf het VIPO in 1963 tot het huidige OMNIO-statuut), niet gebaseerd op het principe van een solidariteit die opgebouwd moet worden tussen de gezonde verzekerden en de zieke verzekerden.

Vervolgens hebben alle aangenomen maatregelen vanaf de jaren 90 een manier gezocht om de zorgkosten die ten laste van de zieke personen te blijven limiteren door het invoeren van inkomensvoorwaarden. Dit inkomen wordt niet berekend op basis van de individuele inkomens van de zieke persoon maar op het inkomen van het huishouden van de zieke persoon. Het gaat hier om de maatregelen zoals de sociale of fiscale franchise (1993) en het begrenzen van het totaalbedrag van het remgeld ten laste van de zieken (Maximumfactuur (MAF), sociale MAF, inkomens MAF, MAF van chronisch zieken...).

Al deze bepalingen verzwakken de sociale verzekering door het invoeren van praktijken van sociale bijstand (onderzoek op basis van het inkomen). Meer dan 1.650.000 begunstigden van een verhoogde tegemoetkoming (BIM) werden onderworpen aan een onderzoek naar het inkomen van hun huishouden (statistieken van 2012), wat dus gaat om meer dan 17% van de verzekerden.

Deze praktijk creëert een indirecte discriminatie in het nadeel van huishoudens met twee werkenden. Hoewel ze beide een direct recht op verzekering verworven hebben, zullen ze nooit kunnen genieten van deze terugbetaling. Indien ze alleen zouden leven, zou dit recht van terugbetaling hen wel worden toebeeld. Deze discriminatie, die voortkomt uit het onderscheid tussen een toekenning die geïndividualiseerd is en de terugbetaling die zich baseert op het inkomen van het huishouden, raakt alle actieve vrouwen (vroeger of nu) die getrouwd zijn of samenwonen. De Raad vraagt een individualisering van de rechten op terugbetaling.

De Raad vraagt aan de toekomstige regering om verder initiatieven aan te moedigen die de onmiddellijke betaling bij eerstelijnszorg vervangen door een “abonnement” dat volledig gratis is voor de patiënt, zoals momenteel wordt gedaan door maisons médicales (gefinancierd door het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV)) die hun geabonneerden verzekeren voor consultaties en huisbezoeken, de kosten van verpleeg(st)ers, kinesisten alsook andere verschillende sociale diensten en gezondheidsopleidingen.

D. VERZEKERINGEN EN UITKERINGEN

De Raad blijft van mening dat het toekennen van verschillende uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid en invaliditeit ingaat tegen de Richtlijn 79/7/EEG¹⁹ omdat het afhankelijk is van het gezinsstatuut van de begunstigde.

Hij onderstreept bovendien ook dat deze praktijk de gelijke behandeling van gehuwden en samenwonenden afremt: een andersvalide die beslist om te huwen of samen te wonen met een partner met een beroeps- of sociaal inkomen krijgt immers automatisch een lagere uitkering.

Hij vraagt dus dat alle uitkeringen opnieuw een individueel onvoorwaardelijk recht worden, zoals het principe van de verzekering wil.

E. MOEDERSCHAPSVERZEKERING

Door de creatie van een moederschapsverzekering naast de ziekte- in invaliditeitsverzekering moeten ondernemingen niet langer zelf instaan voor het gewaarborgd inkomen (op maandbasis voor bedienden, op weekbasis voor arbeiders), wat bijzonder zwaar was voor sterk vervrouwelijkte sectoren. Voor vrouwen is de berekening van het kraamgeld echter hetzelfde gebleven als voor de uitkeringen, waarbij zowel rekening wordt gehouden met een vervangingsgraad als met een begrenzing van het in aanmerking genomen loon. Zo lijden een groot aantal vrouwen met een gemiddeld of hoger loon inkomensverlies als ze moeder worden.

De Raad vraagt dat het gedeerde loon voor 100% wordt vervangen zowel tijdens het moederschapsverlof als tijdens de periode van verwijdering van het werk wegens zwangerschap.

De Raad vraagt ook dat huidige stage voorwaarde om recht te krijgen op de moederschapsuitkering wordt geschrapt.

Deze voorwaarde is overgenomen uit de verzekering voor arbeidsongeschiktheid maar heeft geen bestaansreden voor de moederschapsverzekering.

Daarnaast wordt het werk dat normaal wordt uitgevoerd door de toekomstige moeder meestal verdeeld onder de naaste collega's. Deze praktijk zorgt voor veel problemen in 'kleine en middelgrote ondernemingen en in ondernemingen waar veel vrouwen werken, maar ook voor de collega's die deze bijkomende werklast niet genegen hebben.

De Raad vraagt dus dat de private en publieke plaatsingsdiensten hun aanbod aanpassen met vervangingsjobs en dat werkgevers worden aangezet om er gebruik van te maken.

¹⁹ Richtlijn 79/7/EEG van de Raad van 19 december 1978 betreffende de geleidelijke tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid

F. WERKLOOSHEID

Op basis van de Richtlijn (79/7/EEG) herhaalt de Raad²⁰ zijn stellig verzet tegen elke vorm van indirecte geslachtsdiscriminatie door het in rekening brengen van de burgerlijke staat of het gezinsinkomen voor de bepaling van de toegangsvoorwaarden tot een recht, de berekening van de uitkeringen, de duur of het handhaven ervan. Hij is dus formeel gekant tegen de recente maatregelen betreffende werkloosheid die de discriminaties tussen mannen en vrouwen en tussen jonge en oudere werkzoekenden vergroten.

Voor een werkzoekende is het soms gemakkelijker en doeltreffender om zich tot het Openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW) te richten om er een job te krijgen op basis van art. 60§7 van de OCMW-wet²¹ dan om zich in te schrijven bij de gewestelijke plaatsingsdiensten. Na het verwerven van de vereiste voorwaarden voor het recht op een werkloosheidsuitkering dankzij art. 60§7, kan de jongere zich inschrijven als uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (UVW). Volgens een studie van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) werden in 2010 meer dan 4480 werkzoekenden, waarvan 34% jonger dan 30 jaar, ingeschreven op basis van een vorige OCMW-tewerkstelling in het kader art. 60§7. Een dergelijke concurrentie tussen twee instellingen, de ene voor sociale verzekering, de andere voor sociale bijstand, is schadelijk voor de twee netwerken voor sociale bescherming. De werkloosheidsverzekering, die sinds het midden van de jaren '50 een bijzonder gewaardeerde rol heeft verworven als "springplank naar een job" en "instap in de sociale zekerheid" door jongeren toe te laten zich in te schrijven als werkzoekende en uitkeringen aan te bieden vanaf het beëindigen van de studies, heeft vandaag de dag bijna deze twee waardevolle troeven verloren. Werkzoekenden worden al meteen geconfronteerd met wantrouwen, controle en uitsluiting.

Het bewijs van de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt werd vroeger gedeeld tussen de RVA en de werkloze. Momenteel verdwijnt het bewijs dat een beschikbare job werden aangeboden en is het enkel aan de werkloze om de "bewijzen te leveren".

De Raad vraagt dat ondernemingen, op straffe van het verliezen van de verminderde bijdragen die ze kunnen genieten, de gewestelijke RVA-bureaus moeten op de hoogte brengen van de beschikbare betrekkingen en dat deze gewestelijke bureaus moeten bewijzen dat ze die vacatures ook voorleggen aan werkzoekenden.

De nieuwe inschakelingsmaatregelen (stage en uitkering) geven aanleiding tot schoolverlaten. Jongeren hebben er belang bij om hun inschakelingsstage te beginnen van bij het aflopen van de leerplicht of ze nu wel of niet met succes een secundaire cyclus hebben beëindigd.

De Raad denkt dat het raadzaam is om het slagen voor een hogere secundaire cyclus (alternerend leren, beroepsonderwijs, technisch, algemeen te belonen...) door dit diploma als een jaar inschakelingsstage te beschouwen.

²⁰ Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen (1996) *Het standpunt van de Raad over de sociale zekerheid*

²¹ Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

4.2. EEN MEER RECHTVAARDIGE EN GELIJKE FISCALITEIT²²

In de inkomstenbelasting hebben we te maken met een combinatie van twee fiscale invalshoeken. Het gezin vormt de basiseenheid van de belastingen voor koppels en het individu de basiseenheid voor alleenstaande personen, feitelijk samenwonenden en eenoudergezinnen.

De semi-progressiviteit van de belastingtarieven werkt niet herverdelend tussen mannen en vrouwen. En diverse fiscale voordelen bij koppels komen in de praktijk voornamelijk aan mannen toe omdat zij gemiddeld hogere inkomens hebben, zoals bijvoorbeeld het huwelijksquotiënt en de progressieve recuperatievormen (de hypotheeklening, bedrijfskosten, levensverzekeringen, pensioensparen, giften, enzovoort).

In zijn vroegere adviezen uitte de Raad zijn ongenoegen over niet-correct of onrechtvaardig herverdelende belastingtechnieken, bijvoorbeeld over:

- Fiscaal aftrekbare onkosten waarvan geweten is dat zij vergroten in functie van de rang van het kind, terwijl andere, ofwel proportioneel, ofwel zelfs progressief zijn in verhouding tot het inkomen van de belastingplichtige, waardoor zij hun herverdelend effect verliezen²³;
- Beide echtgenoten die samen beslissen aan wie de vermindering voor kinderen ten laste moet worden toegekend bij de berekening van de bedrijfsvoorheffing: gelet op de alom bestaande ongelijkheid tussen het respectievelijk aandeel van de vader en de moeder in het gezinsbudget, is het immers meer dan waarschijnlijk dat de uiteindelijke beslissing van het gezin de bestaande situatie gaat bestendigen die, aangezien ze voordeliger is voor de vader, doorgaans ook voordeliger is voor het gezin²⁴;
- Het gezinsbeleid dat gevoerd wordt via fiscale voordelen, meer bepaald de maatregelen die de kinderen aangaan: bij gehuwde ouders worden belastingvrijstellingen voor kinderen ten laste namelijk eerst toegekend aan degene met het hoogste inkomen, over het algemeen de man. Vervolgens worden de vrijstellingen groter vanaf het tweede kind en het is net vanaf het derde kind dat men bij vrouwen een zekere terugtrekking (gedeeltelijk of volledig) uit de arbeidsmarkt vaststelt²⁵;

²² Advies nr. 39 van de Raad van de Gelijke Kansen voor mannen en vrouwen van 8 december 2000 betreffende de afrek voor kinderen ten laste en het fiscaal statuut van de onderhoudsgelden voor kinderen.

²³ Advies nr. 36 van 7 april 2000, van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen met betrekking tot fiscaliteit en armoede betreffende de toekomstige fiscale hervorming en de invloed daarvan op de sociale gelijkheid vanuit de genderdimensie

²⁴ Advies nr. 85 van 1 oktober 2004 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen betreffende de toekenning van de verminderingen wegens gezinslasten in de berekening van de bedrijfsvoorheffing van gehuwde ouders

²⁵ Advies nr. 39 van 8 december 2000 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen betreffende de aftrek voor kinderen ten laste en het fiscaal statuut van de onderhoudsgelden voor kinderen

- In 2000 werd in 95% van de gevallen het onderhoudsgeld voor kinderen betaald door mannen. Het onderhoudsgeld is ten beloop van 80 % onderworpen aan een belasting uit hoofde van de onderhoudsgerechtigde en het is ten beloop van eveneens 80% aftrekbaar van de totale netto inkomsten van de onderhoudsplichtige. De Raad ziet daarin een verschillende behandeling tussen de ouders die met hun kinderen samenwonen onder één dak en de ouders die feitelijk of uit de echt gescheiden zijn en wier kinderen hoofdzakelijk bij één van beide ouders inwonen. Ouders die met hun kinderen samenwonen onder één dak kunnen op generlei wijze de werkelijke kosten voor de opvoeding van hun kinderen inbrengen. Bij een feitelijke of echtscheiding daarentegen kan de onderhoudsplichtige een aanzienlijk deel van de onderhoudskosten voor zijn kinderen aftrekken van zijn inkomsten. Het voordeel dat hij daaruit haalt is groter naargelang zijn inkomen hoger ligt.

De Raad vraagt een analyse van de impact van de berekening van de belasting op de inkomens van vrouwen en mannen zowel als alleenstaande als in koppelverband, inclusief de impact van de fiscale voordelen: huwelijksquotiënt, aftrekbare bestedingen, belastingverminderingen, belastingkredieten;

De Raad vraagt de publicatie van de evolutie van de **belastingsgraad** v/m sinds 1990 door de Federale Overheidsdienst Financiën;

De Raad vraagt een proces met verschillende hervormingen in de personenbelasting waarbij gehuwden, wettelijk en feitelijke samenwonenden gelijk behandeld worden in een context van individualisering van de rechten;

De Raad vraagt om de discriminaties weg te werken ten opzichte van **gezinnen met een laag inkomen**: verplichte belastingaangifte voor iedereen zodat automatische toekenning van belastingkrediet mogelijk wordt; verhoging van het belastingkrediet; afstemming van het begrip 'zware handicap' conform de kinderbijslag;

De Raad vraagt een debat over **onrechtvaardigheden** wegwerken bij de techniek van personen ten laste; de verschillende behandeling van gezinsvormen met kinderen ten laste; verdeling fiscaal voordeel tussen ouders bij (echt)scheiding.

4.3. GENDER EN BESLUITVORMING: QUOTA²⁶

Net als bijna overal in de wereld blijft het beslissingsproces in België een zaak van een beperkte groep, een zeer homogeen samengestelde 'top' waarvan vrouwen heel vaak uitgesloten blijven.

4.3.1. DE SOCIAAL-ECONOMISCHE WERELD

De Raad verheugt zich over de goedkeuring van de wet van 28 juli 2011 teneinde te garanderen dat vrouwen zitting hebben in de raad van bestuur van de autonome overheidsbedrijven, de genoteerde vennootschappen en de Nationale Loterij. Deze wet voert, voor alle bestuursraadsleden, quota in van ten minste één derde leden van het minst vertegenwoordigde geslacht (binnen een termijn van zes jaar voor de zeer grote ondernemingen, acht jaar voor kmo's en zonder termijn voor de overheidsbedrijven).

Bij niet-naleving van deze bepalingen zijn sancties voorzien: nietigheid van de benoeming of opschorting van de financiële voordelen.

De evaluatie door het Parlement van de impact van de wet op de aanwezigheid van vrouwen in bestuursraden is voorzien in de loop van het twaalfde jaar volgend op het van kracht worden ervan, zijnde in 2023.

De wet van 28 juli 2011 is een grote stap voorwaarts en begint trouwens zijn vruchten af te werpen²⁷. Een grotere genderdiversiteit binnen de bestuursraden kan zeker een positieve impact hebben op de andere hiërarchische niveaus, maar dit zal zeker niet volstaan. Het lijkt echter vanzelfsprekend dat er bijkomende maatregelen zouden moeten genomen worden om de genderdiversiteit binnen de directiecomités te doen toenemen.

Om de toepassing van deze wetgeving te ondersteunen en het verwezenlijken van de doelstellingen die erin bepaald worden te vergemakkelijken, verzoekt de Raad de volgende regering om:

- de toepassing van de wet te verzekeren, in het bijzonder binnen de bestuursraden van de overheidsbedrijven;
- een globale controle van de wet te verzekeren;
- de invoering te voorzien van quota die de evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen waarborgen in de bestuursraden en beheersorganen van andere overheidsinstanties;
- de invoering te voorzien van quota die de evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen waarborgen in de directiecomités van beursgenoteerde ondernemingen;

²⁶ Advies nr. 108 van het Bureau van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen m.b.t. quota in raden van bestuur, goedgekeurd door de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen op 13 oktober 2006.

²⁷ Na een stagnering tussen 10% en 13% gedurende drie jaar, is de vervrouwelijking van de bestuursraden van Bel20-bedrijven tot ongeveer 20% gestegen, l'Echo, 20 februari 2014.

- het voorstel van richtlijn betreffende de verbetering van de man-vrouwverhouding bij niet-uitvoerende bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen te blijven steunen;
- ondersteuning te bieden aan initiatieven en goede praktijken (opleiding, coaching, mentoring,...) ter bevordering van de toegang van vrouwen tot de bestuursraden van Belgische (publieke en private) ondernemingen;
- het samenstellen en het gebruik van databanken van vrouwen die geschikt zijn als leden van bestuursraden te steunen.

4.3.2. DE FEDERALE OVERHEID

De Raad is verheugd over het aannemen van het Koninklijk Besluit van 2 juni 2012, dat quota invoert van maximum 2/3 leden van hetzelfde geslacht in de twee hoogste graden van de hiërarchie van de federale besturen, en dat dus bepaalt dat ten minste één manager op drie een vrouw is bij de federale overheid. De diensten die de opgelegde normen niet naleven moeten bij gelijke rangschikking de voorkeur geven aan de vrouwelijke kandidaat.

Dit besluit voorziet ook het driemaandelijks doorgeven van naar geslacht uitgesplitste gegevens over de betrokken hiërarchische niveaus aan de ministers van Ambtenarenzaken en Gelijke Kansen, alsook een jaarlijkse evaluatie voor de Ministerraad. Ten slotte voorziet het dat elke dienst met een vastgestelde ondervertegenwoordiging van een geslacht elk jaar een actieplan moet indienen bij zijn voorgedijminister.

De Raad verzoekt de volgende regering om te waken over de uitvoering van de wetgeving door de federale administraties, met inbegrip wat betreft het doorgeven van naar geslacht uitgesplitste gegevens en het opstellen van actieplannen door de diensten.

De naleving van de wetgeving met betrekking tot de evenwichtige aanwezigheid van vrouwen en mannen in de federale adviesorganen blijft een volwaardige doelstelling voor iedere regering.

4.4. GEWELD²⁸

4.4.1. PUBLIEKE KOST VAN PARTNERGEWELD

Voor het inschatten van de omvang van de budgettaire besparing als gevolg van een afname van het partnergeweld baseert de Raad zich op de aanbevelingen van het project gecoördineerd door Psytel²⁹ en gesubsidieerd in het kader van het Europees programma Daphné III, en naar het voorbeeld van wat in andere Europese landen werd gerealiseerd.

De Raad vraagt dat de volgende regering een grootschalig onderzoek laat uitvoeren naar alle publieke kosten (ziekenhuizen, politie, opsluitingen, bescherming en opvang slachtoffers...) die te wijten zijn aan partnergeweld³⁰.

4.4.2. DE STRIJD TEGEN PARTNERGEWELD

De strijd tegen gendergerelateerd geweld is een transversale materie die een geïntegreerde aanpak vereist. Het betreft een domein waarin de opeenvolgende voor het gelijkheidsbeleid bevoegde ministers zich steeds bijzonder ingezet hebben aangezien het om een kernaspect van de gelijkheid van vrouwen en mannen gaat.

Onlangs toonde de enquête naar het geweld tegen vrouwen door het Europees Bureau voor de grondrechten de omvang van deze problematiek in België. Volgens de resultaten van deze enquête verklaart 24% van de vrouwen vanaf de leeftijd van 15 jaar het slachtoffer te zijn geweest van lichamelijk en/of seksueel geweld door hun (huidige of vroegere) partner en 36% van de vrouwen zijn het slachtoffer geweest van lichamelijk en/of seksueel geweld los van de identiteit van de dader. Bovendien verklaart 24% van de vrouwen het slachtoffer te zijn geweest van stalking en 60% van ongewenst seksueel gedrag vanaf de leeftijd van 15 jaar. Bovendien zegt 14% van de vrouwen slachtoffer te zijn geweest van seksueel geweld vóór de leeftijd van 15 jaar.

Ten slotte deed 67% van de slachtoffers in Europa geen melding bij de politie of bij een andere instantie van de meest ernstige daad van geweld door een partner. In België heeft 33% van de slachtoffers erover gepraat met hun arts of in een verzorgingscentrum, 22% bij de politie, 18% in een ziekenhuis, 17% bij een juridische dienst of tegen een advocaat en 10% bij een sociale dienst.

Deze resultaten tonen aan dat veel slachtoffers nog steeds moeilijkheden ondervinden bij het onderkennen en benoemen van ondergaan geweld en nog aarzelen om erover te praten met derden. Deze cijfers moeten aanzetten tot het opdrijven van de inspanningen voor de preventie en bestrijding van gendergerelateerd geweld.

²⁸ Advies nr. 89 van 1 oktober 2004 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen betreffende de huisplaatsing in het kader van geweld op vrouwen.

²⁹ PSYTEL (2009). Estimation du coût des violences conjugales en Europe. Daphne. <http://www.psytel.eu/violences.php>

³⁰ Advies nr. 132, van 9 december 2011, van het bureau van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen over de publieke kost van partnergeweld.

A. VERDRAG VAN ISTANBUL³¹

Op 11 september 2012 ondertekende België het Verdrag van Istanbul. De ratificatieprocedure is aan de gang. Op Belgisch niveau is het nuttig om op te merken dat het hierbij om een gemengd verdrag gaat, aangezien het zowel bevoegdheden van de federale overheid als van de gemeenschappen en gewesten betreft. Het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de Federale Overheid, de Gemeenschappen en de Gewesten over de nadere regelen voor het sluiten van gemengde verdragen is dus van toepassing.

De Raad vraagt de volgende regering om het Verdrag van Istanbul zo snel mogelijk te ratificeren.

B. Het Nationaal Actieplan (PAN)

De Raad verzoekt de volgende regering om het nieuwe meerjarige nationaal actieplan uit te voeren, door erop toe te zien dat dit gepaard gaat met een gepaste financiële bijdrage, door een krachtvolle ondersteuning van de maatregelen ervan en door zich te engageren om het, op termijn, te versterken met nieuwe acties die bijdragen tot de doeltreffende bestrijding van gendergerelateerd geweld.

C. Omzendbrief betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld (COL4/2006)

De gezamenlijke omzendbrief van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld Col 4/2006) trad in werking op 3 april 2006.

De evaluatie van Col 4/2006 werd toevertrouwd aan het College van Procureurs-generaal gesteund door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid. In dit kader werden meerdere rapporten opgesteld tussen 2007 en 2009. In december 2009 vatte de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid al deze elementen samen in de vorm van een eindevaluatieverslag.

Momenteel zijn gesprekken opgestart binnen het College van Procureurs-generaal om bepaalde mogelijkheden tot verbetering te vertalen binnen Col 4/2006.

Rekening houdend met het belang van de omzendbrief bij de bestrijding van partnergeweld, verzoekt de Raad de volgende regering om de nieuwe omzendbrief COL 4/2006 snel aan te nemen, een nauwkeurige opvolging ervan te verzekeren en de multidisciplinaire samenwerking te versterken door een goede coördinatie van de interveniënten en de voorzieningen.

Bovendien verzoekt de Raad de volgende regering om de toepassing van dit dispositief te ondersteunen met inspanningen op het vlak van de opleiding van magistratuur en politie, meer sensibilisering van interveniënten en de verbetering van de opvang van slachtoffers bij parketten en politiediensten.

³¹ Verdrag van de Raad van Europa rond het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

4.4.3. GEWELD EN GEZONDHEID

In 2002 publiceerde de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) haar “Mondiaal rapport over geweld en gezondheid”. In 2005 publiceerde de WHO een wereldwijd onderzoek naar de gevolgen van huiselijk geweld op de gezondheid van vrouwelijke slachtoffers³².

Eén van de conclusies in het onderzoeksrapport is dat huiselijk geweld moet beschouwd worden als een globale bedreiging voor de volksgezondheid. Het heeft niet enkel een impact op de uitgaven voor gezondheidszorg. Het kan ook heel wat gevolgen hebben voor de gezondheidstoestand van vrouwen zelf.

De Raad vraagt om in België een onderzoek in te stellen naar de gevolgen van huiselijk geweld op de gezondheid van de slachtoffers en op de volksgezondheid in het algemeen. Ook moet de totale kost van partnergeweld (arbeidsonderbreking, zorg, opvang en begeleiding van slachtoffers, daders en kinderen die getuige zijn) geëvalueerd worden (zie 4.4.1).

De onderzoeksresultaten zullen ervoor zorgen dat een strategisch beleid kan worden uitgestippeld.

4.4.4. GEWELD, PESTERIJEN EN ONGEWENST SEKSUEEL GEDRAG OP HET WERK

De Raad herhaalt zijn advies nr. 112³³ over de noodzaak om de gepaste maatregelen te nemen voor het vergemakkelijken van de erkenning van arbeidsongevallen, veroorzaakt door geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk en deze van ziektebeelden ten gevolge van dergelijke situaties als beroepsziekten. Deze maatregelen moeten tegelijkertijd worden aangenomen voor de privésector en de openbare sector.

4.5. WELZIJN

Wat betreft het ‘welzijn’ van de gehele bevolking vraagt de Raad aan de volgende regering om een vooruitgangsbeleid ten uitvoer te leggen waarbij rekening gehouden wordt met de 11 door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)³⁴ weerhouden indicatoren en zich te engageren in het kader van een federaal strategisch plan in samenwerking met de deelstaten en daarbij toe te zien op een geïndividualiseerde uitsplitsing naar geslacht. Wat betreft de situatie van eenoudergezinnen en ouderen stelt de Raad vast dat deze doelgroepen, die voor de meerderheid uit vrouwen bestaan, verschillende risico’s op bestaansonzekerheid opstapelen.

³² WHO Multi-country Study on Women’s Health and Domestic Violence against Women. Initial results on prevalence, health outcomes and women’s responses, 2005.

³³ Advies nr. 112 van 9 juni 2006 van het Bureau van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen met betrekking tot de voorontwerpen van wet en van koninklijk besluit met betrekking tot geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk, goedgekeurd door de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen op 13 oktober 2006.

³⁴ OESO, *Comment va la vie? Mesurer le bien-être*, Rapport van november 2013. De 11 indicatoren zijn respectievelijk: persoonlijke veiligheid, kwaliteit van het leefmilieu, gezondheid, gemeenschapsgevoel, subjectief welzijn, werk, inkomen, onderwijs, burgerlijke betrokkenheid, huisvesting en patrimonium, evenwicht tussen werk en privéleven.

4.5.1. EENOUDERGEZINNEN

De eenoudergezinnen vormen een zeer heterogeen geheel wat betreft hun vroegere burgerlijke staat, de gezinslasten en het 'gender' van het éénouderschap. Vrouwen vormen de grote meerderheid van de eenoudergezinnen. Deze alleenstaande moeders kennen een minder gunstige werkzaamheidsgraad, loon, sterftcijfer dan niet-alleenstaande vrouwen en alleenstaande vaders.

De Raad vraagt dat de toekomstige regering maatregelen neemt met betrekking tot de algemene oorzaken van bestaansonzekerheid, zoals de lage lonen van vrouwen, het gebrek aan sociale huisvesting, het tekort aan en de kost van de opvang van kleine kinderen.

Aangezien de geboorte van de twee eerste kinderen alle ouders verarmt, vraagt de Raad³⁵ dat de kinderbijslag en de fiscale aftrek voor de kinderen van eerste en tweede rang opgetrokken worden om de werkelijke kost van deze kinderen te dekken. Omdat de echtscheiding en het uit elkaar gaan van de ouders leidt tot de toekenning van onderhoudsgeld, vraagt de Raad dat in geval van uitblijven van betaling de gerechtigde niet genoopt wordt om zich tot de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO) te richten. Hij vraagt dat de DAVO zou belast worden met de algemene, automatische en volledige uitbetaling van het bij rechterlijke uitspraak of notariële akte vastgelegde onderhoudsgeld en dit bij de onderhoudsverstrekker te recupereren.

De Raad stelt ook vast dat het gewaarborgd minimuminkomen (GMI) een alleenstaande met kind ten laste onder de armoedegrens zit. Hij vraagt dus dat de toekomstige regering zou beslissen om dit GMI te verhogen.

4.5.2. OUDEREN³⁶

De groep van ouderen boven de 65 bestaat voor de meerderheid uit vrouwen. Bijna 40% van hen bevindt zich onder de individuele armoedegrens. Vanaf de leeftijd van 50 wordt meer dan de helft van de vrouwen financieel afhankelijk. De kloof tussen de rustpensioenen van vrouwen en van mannen bedraagt meer dan 24%.

Voor de berekening van het pensioen vraagt de Raad om de individuele vervangingsratio's op te trekken naar 75% van het begrensde verloren inkomen. De geleidelijke opheffing van het gezinsbedrag, het echtscheidingspensioen en de vervanging van bepaalde overlevingspensioenen door een overgangsuitkering moeten ruimschoots volstaan om de verhoging van het bedrag van het individuele pensioen te financieren.

Vanaf 60 jaar stijgt de kost van de gezondheidszorg gevoelig voor alle verzekerden, maar hij verdrievoudigt bijna vanaf 80 jaar en de kloof tussen vrouwen en mannen wordt aanzienlijk groter.

³⁵ Respectievelijk aan de federale regering en deelstaatregeringen

³⁶ Advies nr. 82 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen van 12 maart 2004 betreffende vrouwen van 60+ en advies nr. 88 van 1 oktober 2004 van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen betreffende de vrouwen van 50 jaar en meer.

Het aantal en de kwaliteit van de rusthuizen en de rust- en verzorgingstehuizen, serviceflats en andere huisvestingsformules volstaan niet en de kost ervan overschrijdt veruit het gemiddelde bedrag van de rustpensioenen en dus van het gemiddelde pensioen van de vrouwen, die de grote meerderheid vormen van degenen die een beroep moeten doen op deze instellingen.

De Raad vraagt dus dat de volgende regering samen met de gemeenschappen en gewesten het derdeleefstijdsbeleid aan een ernstige 'gendermainstreaming' onderwerpt en bij de uitwerking ervan vertrekt vanuit de minst begunstigten, in casu de vrouwen.

4.6. EUROPESE EN INTERNATIONALE DIMENSIES

4.6.1. VERDRAG VAN INSTANBUL

Cfr. Pagina 17 – 4.4.2 A.

De Raad vraagt de volgende regering om het Verdrag van Istanbul zo snel mogelijk te ratificeren.

4.6.2. DE TOEPASSING VAN RESOLUTIE 1325

Het tweede nationaal actieplan 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' met betrekking tot de tenuitvoerlegging van resolutie 1325 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties werd voorgesteld op 19 juli 2013. Daarnaast beschikt België over een nationaal actieplan ter bestrijding van mensenhandel 2012-2014. We vermelden ook nog de voorziening ter bestrijding van ongewenst seksueel gedrag op het werk, dat onder de bevoegdheid van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg valt. Het is van essentieel belang om de genderdimensie te integreren in het geheel van de bestaande (of toekomstige) plannen en programma's die verband houden met geslachtsspecifiek geweld.

De Raad vraagt aan de volgende regering om haar internationale engagementen in het domein van de gelijkheid van vrouwen en mannen voort te zetten, in het bijzonder bij de resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad, door de uitvoering van het tweede nationaal actieplan 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' (2013-2016).

5. TOEKOMSTIGE WERKING VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN

De Raad vraagt aandacht voor zijn toekomstige werking. Ondanks zijn beperkt budget, heeft hij zich steeds ingespannen om adviezen uit te brengen over een zo ruim mogelijke waaier van punten aangaande het gelijke kansenbeleid voor mannen en vrouwen.

Niet alleen zijn unieke samenstelling, maar vooral zijn onafhankelijke positie stelt de Raad in staat deze adviezen uit te brengen die uitgebreid besproken werden door de verschillende belanghebbenden.

Sinds zijn oprichting heeft de Raad 144 adviezen uitgebracht over wetsontwerpen en maatschappelijke problemen. Het verspreiden ervan is slechts mogelijk met voldoende middelen.

De Raad stelt echter vast dat er sinds zijn oprichting nog geen enkele aanpassing van zijn budget is gebeurd. Ook zijn Secretariaat, verzekerd door het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, zou moeten verstevigd (2-3 voltijdse equivalenten) en zijn contractuele medewerkers vast benoemd worden (statutarisering van de startbaanovereenkomsten).